

Pandemian toinen aalto hidastaa toipumista

21.1.2021 – Suomen talous

Pandemian toinen aalto on hidastanut talouden toipumisvauhtia. Erityisesti palvelualoilla elpyminen on takkuillut vuoden loppua kohti ja luottamus talouteen on tavallista heikompaa. Sen sijaan teollisuudessa on havaittavissa orastavia merkkejä näkymien kohenemisesta. Työllisyys on vahvistunut koronakevään jälkeen, mutta lomautettuja on yhä runsaasti. Heikko kysyntä hidastaa inflaatiota.

Tässä artikkelissa käsitellään Suomen kokonaistalouden kehitystä tuoreimpien tunnuslukujen valossa.

Kuvio 1.

Suomen talouden tunnuslukuja

INFLAATIO 0,2 % ↓ (12/2020)	TYÖTTÖMYYSASTE 8,1 % ↑ (11/2020, trendi)	BKT -3,0 % ↓ (Q3/2020 vuoden takaa)
TEOLLISUUS- TUOTANTO -0,9 % ↓ (11/2020 vuoden takaa)	KULUTTAJIEN LUOTTAMUS -4,6 → (12/2020)	ASUNTOJEN HINNAT 3,0 % ↑ (11/2020 vuoden takaa)

Lähde: Tilastokeskus.

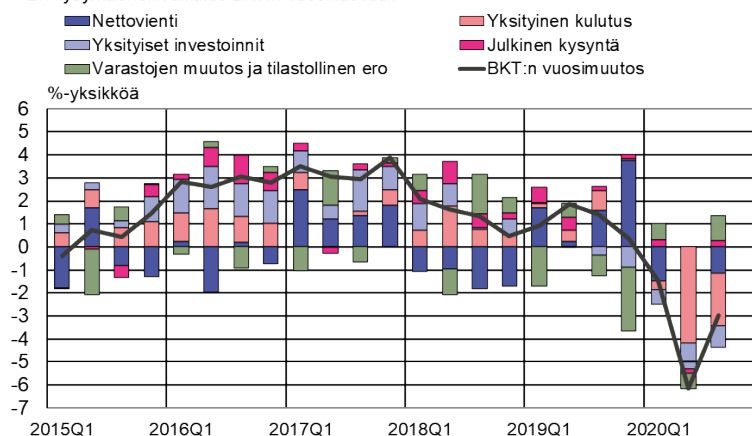
Suomen talouden tilanne heikkeni äkillisesti viime keväänä, kun koronavirus vyöryi ensin Kiinasta Etelä-Eurooppaan ja siitä pian Suomeen. Pahimmillaan keväällä talous supistui runsas 6 prosenttia vuodentakaisesta. Tuoreet kansantalouden tilinpidon tiedot viime vuoden kolmannelta neljännekseltä osoittavat talouden jonkin verran toipuneen kevästä, mutta bruttokansantuote oli yhä kolme prosenttia vuodentakaista pienempi.

Viime vuoden kolmannella neljänneksellä talouden supistuminen oli laaja-alaista (Kuvio 2). Sekä yksityinen kulutus, investoinnit ja nettovienti heikkenivät edellisvuodesta. Sen sijaan julkinen kysyntä tuki talouskasvua finanssipoliittisen elvytyksen myötä. Edelliseen neljännekseen verrattuna BKT kasvoi 3,2 prosenttia, mikä oli hieman ennakkotietoja nopeampaa.

Kuvio 2.

BKT supistui laaja-alaisesti kolmannella neljänneksellä

Eri kysyntäerien vaikutus BKT:n vuosikasvuun*

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

*Laskelma suuntaa-antava.

21.1.2021

eurojatalous.fi

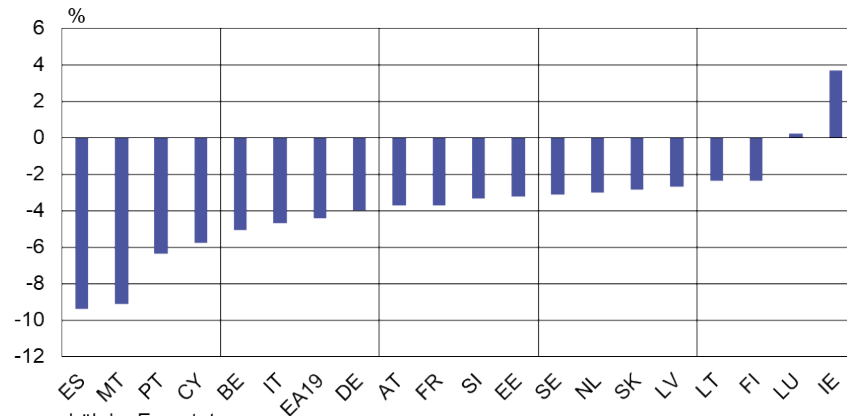
38375@Kontribuutio_YoY

Suomen talous on toistaiseksi selvinnyt monia muita eurooppalaisia maita pienemmin vaurioin koronaviruksesta (Kuvio 3). Euroalueen bruttokansantuote oli vuoden kolmannella neljänneksellä noin 4 ½ prosenttia alle koronapandemiaa edeltäneen tason kun samaan aikaan Suomessa bruttokansantuote oli laskenut noin 2 ½ prosenttia. Ruotsissa talous supistui hieman enemmän kuin Suomessa. Suomen pienempää tuotannon supistumista voi selittää esimerkiksi muuta Eurooppaa parempi tartuntatilanne ja palveluiden vähäisempi osuus tuotannosta.

Kuvio 3.

Suomen talous toistaiseksi selvinnyt monia eurooppalaisia maita pienemmin vaurioin koronasta

BKT:n muutos vuoden 2019 viimeisen neljänneksen ja vuoden 2020 kolmannen neljänneksen välillä eri maissa

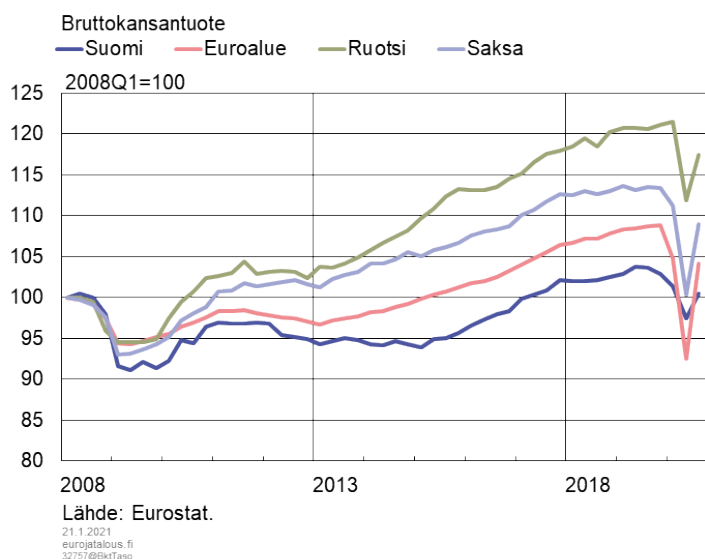
Lähde: Eurostat.

21.1.2021
eurojatalous.fi
32757@A1

Vaikka Suomessa tuotanto on supistunut koronavirukseen aikana muuta euroaluetta vähemmän, edellisen kriisin jäljet ovat yhä näkyvissä. Suomen bruttokansantuote on likimain samalla tasolla kuin vuonna 2008 ennen finanssikriisiä. Sen sijaan euroalueen ja erityisesti Ruotsin taloudet ovat kasvaneet selvästi Suomea vahvemmin. (Kuvio 4)

Kuvio 4.

Suomen BKT pudonnut finanssikriisiä edeltäneelle tasolle

Taloukasvu hidasta vuodenvaihteessa

Pandemian toinen aalto on hidastanut talouden toipumisvauhtia Suomessa ja euroalueella. Erityisesti palvelualoilla elpyminen on hidastunut vuoden viimeisellä neljänneksellä. Talouden luottamus on edelleen tavallista heikompaa. Koronarokotteiden valmistuminen on tuonut toivoa, mutta epävarmuutta herättävät mm. uudet virusmutaatiot ja rokotusten hidas eteneminen.

Euroalueen ostopääälkköindeksi on pysytellyt vuoden lopulla alle 50 pisteen, mikä viittaisi talouskehityksen heikentyneen euroalueella. Saksassa koronavirus on hidastanut talouden toipumista, ja esimerkiksi IFO-instituutti arvioi Saksan bruttokansantuotteen supistuneen lievästi vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Suomen Pankin lyhyen aikavälin mallit enteilevät talouden toipumisen hidastuneen myös Suomessa viime vuoden lopulla (Taulukko 1). [Suomen Pankin joulukuun ennusteen](#) jälkeen julkaistut tiedot vuoden kolmannen neljänneksen kehityksestä yhdessä mallien antamasta kuvasta vuoden viimeisellä neljänneksellä viittaavat siihen, että bruttokansantuotteen supistuminen vuonna 2020 saattoi jäädä hieman aiemmin ennustettua pienemmäksi. Kuva kansantalouden kehityksestä täydentyy, kun kansantalouden neljännesvuositilinpito julkaistaan 26. helmikuuta.

Taulukko 1. Suomen talouden toipumisen ennakoitaan hidastuneen vuoden lopulla

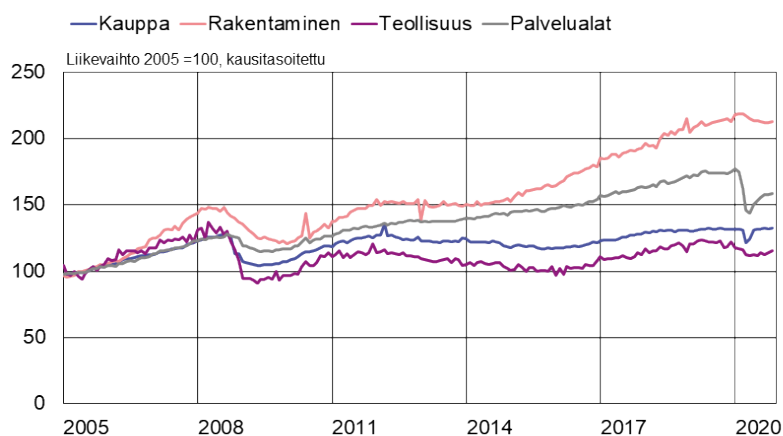
BKT:n neljänneskasvu	2020N2	2020N3	2020N4	2021N1
BVAR	-6,2 %	2,1 %	1,2 %	0,7 %
Faktorimalli	-1,9 %	0,8 %	0,2 %	0,5 %
Siltamalli	-1,2 %	0,8 %	0,3 %	
Rahoitusmarkkinamalli	-0,4 %	0,4 %	0,4 %	1,0 %
Toteutunut	-3,9%*	3,2%*		

Lyhyen aikavälin mallit ennakoivat vaihtelevaa talouskasvua vuoden ensimmäiselle neljännekselle (Taulukko 1). Arviot ovat kuitenkin toistaiseksi epävarmoja näin varhaisessa vaiheessa vuotta, sillä tilastotietoja ei ole ennättänyt kertyä. Kasvun selvää voimistumista tuskin kuitenkaan nähdään ennen korona-aallon talttumista.

Nykyinen talouskriisi on kohdellut toimialoja eri tavoin. Finanssikriisissä teollisuuden liikevaihto romahti, mutta koronakriisissä suurimmissa vaikeuksissa ovat toistaiseksi olleet palvelualat. Vuoden lopulla palvelujen liikevaihdon elpyminen on hidastunut ja liikevaihto on ollut edelleen merkittävästi tavallista vähäisempää (Kuvio 5). Erityisesti niillä palvelutoimialoilla, jotka edellyttävät ihmisten liikkumista ja kohtaamista. Joulukuussa palvelualojen luottamus pysyi yhä alavireisenä (Kuvio 6).

Kuvio 5.

Finanssikriisissä teollisuuden liikevaihto romahti, koronakriisissä taas palveluiden liikevaihto

Lähde: Tilastokeskus.

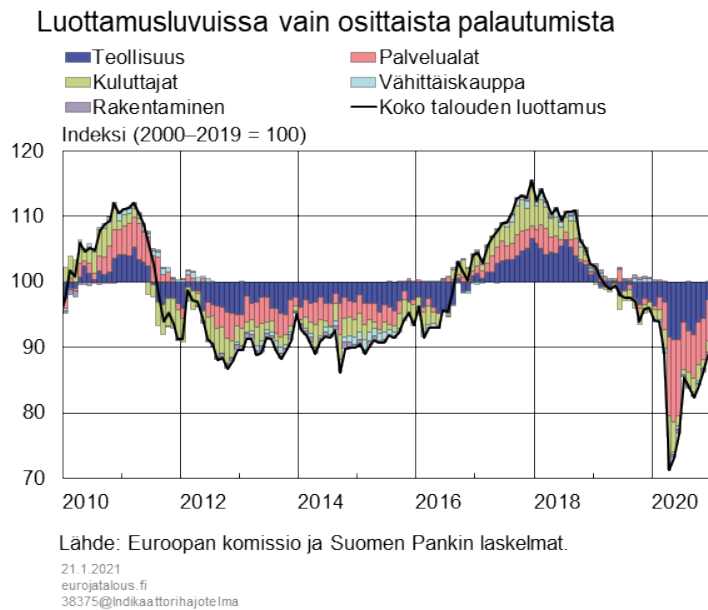
21.1.2021
eurojatalous.fi
39731@Chart1

Teollisuuden liikevaihto on laskenut kriisin aikana, mutta selvästi vähemmän kuin palveluissa. Kevään jälkeen tehdasteollisuuden liikevaihto ei ole enää heikentynyt eikä

marraskuuhun mennessä ole nähty pelättyä tilanteen pakenemista (Kuvio 5). Sen sijaan orastavia merkkejä näkymien kohenemisesta on havaittavissa: tehdasteollisuus on saanut uusia tilauksia loka-marraskuussa ja luottamuskin koheni jonkin verran joulukuussa. Siten myös teollisuustuotannon ja viennin kohenemisessä on nähtävissä merkkejä ja lasku näyttäisi pysähtyneen syksyn aikana.

Kaupan liikevaihto notkahti kokonaisuutena koronakriisin ensimmäisessä aallossa, mutta on toipunut muita aloja ripeämmin vähittäiskaupan vahvan kasvun ansiosta. Vähittäiskauppa ylittääkin selvästi kriisiä edeltäneen tasonsa. Vähittäiskauppa on kasvattanut palveluiden kulutusmahdollisuuksien supistuminen ja kotitalouksien kulutusrakenteen muutos enemmän kauppaa suosivaksi.

Kuvio 6.

Työllisyys kohentunut koronakevään jälkeen, mutta lomautettuja on yhä runsaasti

Työllisyys koheni vuoden 2020 loppua kohti. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan marraskuussa työllisyys^[1] oli enää vain hieman alle vuodentakaisen tasonsa. Työttömiä oli kuitenkin 27 000 henkeä enemmän kuin vuosi sitten. Työllisyysasteen trendi oli 72,2 %. (Kuvio 7)

Työllisyystilanteen arviointia vaikeuttaa lomautettuna olevien runsas määrä, sillä lyhytaikaisesti lomautetut lasketaan Tilastokeskuksen työvoimatiedustelussa työllisiksi. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan marraskuun lopussa oli lähes 40 000 kokoaikaisesti lomautettua enemmän kuin helmikuussa eli ennen koronakriisin alkua.

1. Työvoimatutkimuksen 15–74 vuotiaat työlliset kausitasoittamattomana.

Kuvio 7.

Työllisyys koheni vuoden loppua kohti

*) Tilastokeskus trendi, 15-74 vuotiaat.

Lähde: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

eurojatalous.fi

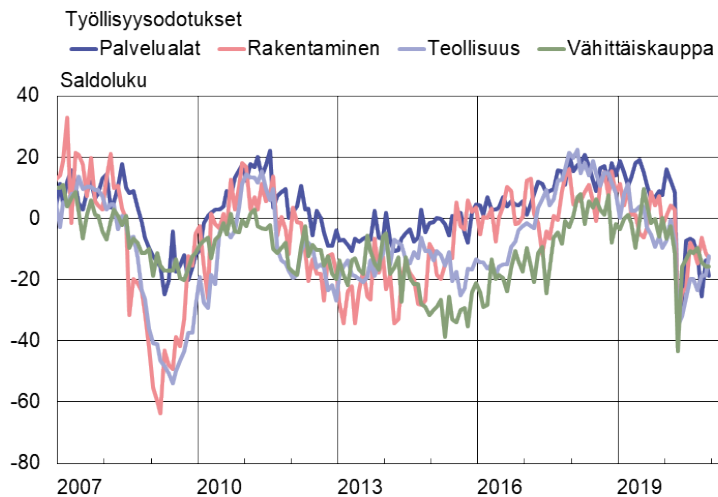
21.1.2021

38375@TyöllisethiöTyötastePIEnnuste

Työllisyysnäköymiä varjostavat mm. yritysten synkät työllisyysodotukset, jotka ovat tavallista heikompia kaikilla päätoimialoilla (Kuvio 8). Työmarkkinoiden toipumista uhkaa se, että avoinna on nyt aiempaa vähäisempi määrä työpaikkoja ja pitkäaikaistyöttömyys on koronakriisin myötä ehtinyt kääntyä kasvuun. Kriisillä voikin olla kauaskantoisia vaikutuksia, jos työttömyys muuttuu pitkäaikaiseksi ja nostaa rakenteellista työttömyyttä.

Kuvio 8.

Yritysten työllisyysodotukset heikkoja

Lähde: Euroopan komissio. Kausipuhdistettuja lukuja.

21.1.2021

eurojatalous.fi

38252@Työllisyysodotukset

Heikko kysyntä hidastanut hintojen nousua

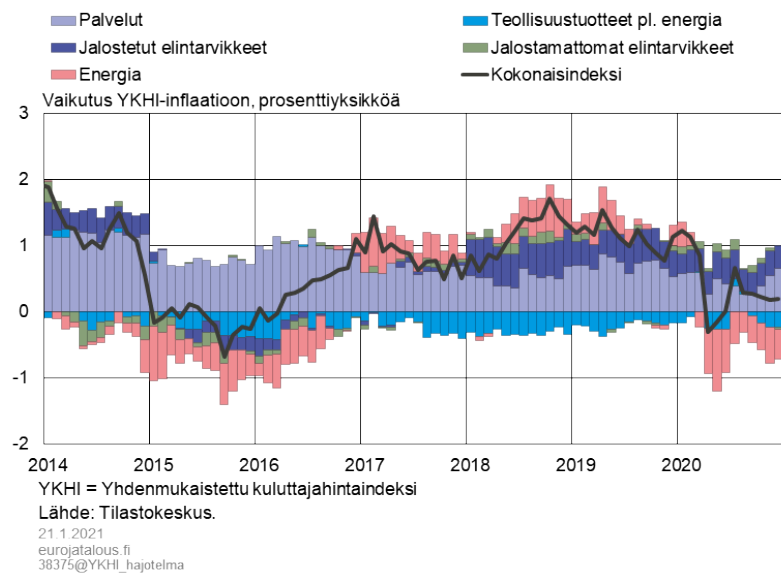
Inflaatio hidastui viime vuonna koronakriisin aiheuttaman kysynnän heikkenemisen

takia. Tavaroiden ja palveluiden hinnat nousivat vuonna 2020 yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksin (YKHI) mukaan 0,4 prosenttia edellisvuodesta. Inflaatiota hidasti erityisesti energian hinnan lasku, kun öljyn hinta aleni tuntuvasti kansainvälisillä raaka-ainemarkkinoilla. Myös energian ja elintarvikkeiden hintojen vaihtelusta puhdistettu pohjainflaatio hidastui vuoden mittaan, mutta vähemmän kuin kotitalouden koko kulutuskorin hintakehitystä mittaava YKHI.

Tämän vuoden alussa astui voimaan hintatasoa kohottavia veromuutoksia. Tupakkaveroa, lämmityspolttoaineiden veroa ja alkoholiveroa nostettiin. Kokonaisuudessaan veronkorotusten vaikutus (ml. elokuun korotus polttoaineveroissa) inflaatioon on 0,4 prosenttia vuonna 2021.

Kuvio 9.

Inflaatio hidastunut koronakriisin seurauksena

Avainsanat

[korona](#), [koronapandemia](#), [talousnäkymät](#), [talouskasvu](#), [työllisyys](#), [Suomi](#)